

Domoljub

V Ljubljani 20. septembra 1944

57 - Štev. 38

Mlin nad Peidom

Suženjski jarem

Končni cilj komunistične revolucije je brezrazredna družba, ki je v resnici družba brez pravice, saj ima v tej družbi vsakdo eno samo »pravico«: delaj, dokler se ne zgraha, in eno samo dolžnost: ubogaj brez oklevanja!

Zato je papež v svoji okrožnici zoper komunizem dobro povedal, da komunizem »s kruto in teroristično vlado brezštevilnim državljanom nalaga suženjski jarem«. Vlada, ki vodi to brezrazredno komunistično družbo, je namreč oblast brez vsake vesti, ki ne pozna ne Boga, ne нравnih in pravnih vrednot. Zato taka vlada gospodari nad ljudmi le s silo in strahovanjem. Zgodovina nam pripoveduje, da so se take stvari na svetu med narodi že dogajale. Zgolj zaradi pridobivanja gospodarskih dobrin so se v srednjem veku združevali roparski vitezi na poboj zaradi ropanja. Znano nam je, da so se zaradi ropanja ustanavljale kar cele države, ki so na primer ob Sredozemskem morju kot morski razbojniki iz Severne Afrike strahovale vsa obalna ljudstva. Tudi na Kitajskem so cele organizacije, ki vzdržujejo velika brodovja zgolj zato, da ropajo. Taka podjetja, ki s silo pridobivajo gospodarske vrednote, imajo zgodovina za roparska in hudodelska ter jih imenuje izrodek družabnosti.

Ti roparji in pa sovjetska oblast imajo med seboj to skupnost, da si s silo pridobivajo gospodarske dobrine. Ločijo pa se v tem, da so nekdanji taki roparji med seboj vendarle poznali osebno lastnino, da so si plen med seboj razdelili in da se niso vojskovali zoper Boga samega. Menda se v zgodovini krščanskega sveta še ni bilo zgodilo, da bi bil papež kako državno organizacijo imenoval »krivično, suženjsko, teroristično, zločinsko, njene zastopnike pa zločince«. To je bilo prvikrat v zgodovini ravno komunistom pridržano, da je poglavar katoliške Cerkve njihovo državno organizacijo tako imenoval ter nje same žigosal za zločince.

Toda sv. oče je te svoje besede strašne obsojbe zapisal že pred skoraj enim desetletjem, in sicer na podlagi njihovih nauk in dejanj v Rusiji. Kako prav je imel, to zdaj doživljamo mi sami na svoje oči na tleh svoje nesrečno slovenske domovine. Tudi tukaj izvršuje komunizem strahotno strahovlado. Saj ni čudno, ker organizacija, ki ne pozna ne нравnih ne pravnih temeljev, ne more sloneti na ničemer drugem, kakor le na svoji sili. Človek pa, ki ga ne vežejo ne нравno ne pravno postave, ne more biti drugega kakor zločinec.

Kako čudovito se sklada vse to, kar so v hostih med komunisti doživljali nesrečni prisilni mobilni ziranci, s tem, kar je papež sodil o komunizmu, o katerem je dejal: »Komunizmu, ki je izšel iz materializma, ne preostaja nič drugega, kakor tisti strašanski terorizem, kakršnega vidimo zdaj v Rusiji, kjer se stari tovariši v zarotah in bojih med seboj koljejo.«

Zato je treba zlasti danes, ko slišimo od komunistične in strahopetne nekomunistične strani razne vabljive besede, ostro zaklicati takim mehkužnim »krščanskim« besednikom in radijskim govornikom silne papeževe besede iz okrožnice, kjer papež tako strahopetne stremuhe obsoja z besedami, češ da »na neslišen način javne oblasti propuščajo zločincem za skupno počenjanje zločinov«.

In prav zato, ker imamo za seboj papeža ter njegovo besedo, bomo mi, verni katoliški kristjani, tako odločno vztrajali v boju zoper komunizem za prave svobode in srečo svojega naroda, da ga rešimo najhujšega suženjskega jarma!

Vojni dogodki preteklega tedna

Zagrizeni boji na zahodu

Bojevanje na zahodni fronti je prej ko slej zagrizeno, dani se je tam fronta zadnji teden precej ustalila. Naj sledo poročila nemškega vrhovnega poveljstva:

Dne 11. t. m.: Med mestoma Bruges in Hasselt so nemške čete razbile vse sovražnikove položaje, da bi razširili svoja mostišča čez Albertov Kanal. — Pri Beeringu so nemški padalski lovci nenadno padli Angležem za hrbet in jim uničili celo kolono. Tukaj je bilo uničenih 52 angleških oklepnikov. — Na črti Verviers-Metz sovražnik pritiska na nemške zaščitnice, je pa bil odbit. — Po hudih bojih je sovražnik pri mestu Le Havre dosegel vdor, ki pa je bil zajezjen. — V Rokavskem prelivu so nemške ladje potopile 11 sovražnih ladij s 34.000 tonami.

Dne 12. t. m.: Pri Brugesu, Gandu in Antwerpen so bili odbiti sovražni napadi, pri Hasseltu pa razbito eno izmed sovražnih mostišč. — Severno od Hasselta sovražnik rine proti mestu Eindhoven. — Hudi so bili boji okoli Liega in Metza, kjer sovražnik napreduje, pri Nancyju pa so nemške čete porazile sovražnika ter zajele več sto ujetnikov. — Z juga sovražnik prodira proti Vesoulu. — Zadnje dni je bilo uničenih več sto sovražnih oklepnikov. — Posadke obleganih nemških obmorskih oporišč Dunkerque, Le Havre, Brest in Lorient se še junaško drže.

Dne 13. t. m.: Žilav nemški odpor je preprečil sovražne sunke proti Aachenu. — Severno od Luxemburga je bilo v zadnjih bojih uničenih 142 sovražnih tankov. — Ameriški oddelki napredujejo čez gornji tek reke Mosele proti Lunevillu. Tudi za mesto Neufchateau so hudi boji, takisto med Vesoulom in švicarsko mejo. — V La Havre so vdri sovražni oddelki. Nemška posadka se je do zadnjega junaško bila. — Ob francosko-italijanski meji v Alpah se boji nadaljujejo.

Dne 14. t. m.: Nemške čete so s protinapadi odstranile ali pa zožile več sovražnih predmostij čez Albertov Kanal. Med holandskim mestom Maastriicht in nemško mejo pri mestu Eupen so hudi boji z Amerikanci. — Sovražnik prodira ob obeh straneh francoskega mesta Nancy čez reko Moselo proti vzhodu. — Mesto Neufchateau je nemška posadka prepustila sovražniku ter se prebila proti vzhodu.

Dne 15. t. m.: Ob Albertovem Kanalu so nemške čete sovražna mostišča še bolj zožila. — Med mestoma Maastriicht in Aachen so hudi boji. Južno od Aachena se je sovražniku posrečilo s prednjimi četami stopiti na vestfalska tla. Tukaj divjajo zdaj hudi boji, v katerih je sovražnik že izgubil 40 oklepnikov.

Dne 16. t. m.: Južno in južnovzhodno od mesta Aachen je sovražnik skušal predrti proti severno-vzhodu čez Stolberg, so ga pa nemški protinapadi ustavili, pri čemer je sovražnik izgubil 27 oklepnikov.

Dne 17. t. m.: Boji na obeh straneh Aachena so trajali, prav tako pri Stolbergu. — Ob Burgundskih vratih so nemške čete uspešno odbile Američane ter odstranile strnjeno črto med Epinalom in švicarsko mejo. — Ko je sovražnik ponekod vdrl v trdnjavo Brest, ki je ves razdejan, so tamkajšnja nemška oporišča še drže. — Nemški ogenj iz »V« je letal nad Londonom.

Žilava nemška bramba v Italiji

Tukaj sovražnik zadnje tedne skoraj ni mogel nikjer napredovati. Nemška poročila se glase:

Dne 11. t. m.: Načrtno in brez sovražnega pritiska so bili izvršeni nemški odmakalni premiki v Apenine. — Na vzhodnem krilu ob Jadranskem morju je sovražnik tudi včeraj zaman poskušal predrti.

Dne 12. t. m.: Ob jadranski obali traja bitka že dva tedna. Sovražnik je imel tolikšne izgube, da je včeraj mogel izvršiti le manjše sunke, ki pa so bili seveda odbiti. — V zaledju so nemške čete razdejale tolovajska taborišča, ubile 750 tolovčev ter jih 500 ujele.

Dne 13. t. m.: Severno od reke Arno je sovražnik napadel nemške zaščitnice, pa je bil krvavo odbit. — Ob jadranski obali je sovražnik brez uspeha napadel nemške divizije med Pistojo in Castell in Ricioni.

Dne 14. t. m.: Severno od mest Lucca in Pistoia kakor tudi severovzhodno od Florence je sovražnik s pomočjo bojnih letalcev silovito napadel, vendar se so vsi sunki izjalovili. — Na vzhodnem delu bojišča ob jadranski obali je sovražnik svoje velenapade razširil še na druge odseke. Kljub silnemu topniškemu ognju in letalski podpori so vsi sovražni napadi obležali v nemški obrambi.

Dne 15. t. m.: Sovražnik nadaljuje svoje napade na jadranskem odseku, da bi prebil nemške postojanke na Apeninih. Brezobzirno meče v boj velike pehotne in oklepnike sile. Razen vdora pri Cianu je sovražnik le malo napredoval. — Tudi severno od Florence so bili razbiti vsi sovražni napadi. — Nemci so krajevne vdore očistili s takočrnimi protisunkmi.

Dne 16. t. m.: Severno od Florence je sovražnik ves dan skušal predrti, pa je zaradi nemškega odpora le malo napredoval. — Tudi ob jadranski obali se mu ni posrečilo, da bi bil predril proti Riminiju.

Dne 17. t. m.: Severno od Florence so boji valovili sem in tja, dokler sovražnik ni bil z visokimi izgubami odbit. Nemške čete so sovražniku izrgale Monte Verucio. — Pri Riminiju, kjer je sovražnik izgubil 35 oklepnikov, so Nemci preprečili sovražno napredovanje.

Uspešni obrambni boji z boljševiki

Nemška uradna poročila s tega bojišča podajajo tele slike:

Dne 11. t. m.: Nemške in madžarske čete so na južnem Sedmograškem zavrnile ponovne sovražnikove napade. — Pri Sanoku in Krosnem so nemške čete včeraj napadale in se branile. — Pri Varšavi je sovražnik znova začel hudo napadati med rekama Vislo in Narevom. Bil pa je v hudih bojih odbit, prav tako pri Ostrolenki.

Dne 12. t. m.: Na Sedmograškem in v Karpatih so nemške čete s protisunkmi razbile sovražnikove poskuse, da bi predrli. — Tudi pri Sanoku in Krosnem sovražni predorni poskus ni uspel. — Od Varšave do Ostrolenke divja velika bitka.

Dne 13. t. m.: Na Sedmograškem so Nemci in Madžari odbili boljševike. Sovražni napadi pri Sanoku in Krosnem se nadaljujejo. Južnovzhodno od Varšave se je sovražni poskus severno od tod ponesrečil. — Po bojih pri Ostrolenki so nemške čete zapustile kraj Lomža in s tem preprečile, da bi bil sovražnik nemške črte pretrgal na široki črti. — Na Balkanu so v teku nemški protukrepi zoper sovražnika, ki se pomika k zahodnim mejam Romunije in Bolgarije.

Dne 14. t. m.: Nemške in madžarske čete so v južni Sedmograški osovile napade boljševičkih in romunskih enot. Južni del kota pri Szeklerju so izpraznili. — Pri Sanoku in Krosnem, kjer je sovražnik vdrl, se Nemci uspešno upirajo. — Vzhodno od Varšave je sovražnik vdrl v varšavsko predmestje na levem bregu Visle, ki se imenuje Praga. Tukaj so se razvili hudi poulični boji. Tudi tukaj so nemške in madžarske sile uničile 45 sovražnih oklepnikov. — Pri Lomži so hudi boji za nemške predmestje čez reko Narev.

Dne 15. t. m.: Na Sedmograškem so bili razbiti sovražni napadi. — Pri Sanoku in Krosnem se je ponesrečil sovražni predorni poskus. — Ob Visli severno od mesta Sandomir so Nemci odstranili sovražno predmestje ter uničili vožino dveh boljševičkih strelskih divizij. Zaplenili so 161 topov. Po hudih bojih so boljševiki zasedli predmestje Prago. Pri Lomži so se nemške čete odmaknile na severni breg reke Narev. — Na severnem odseku so boljševiki začeli nove napade s 40 divizijami. Nemci so napade prestopili ter s protinapadi zajezili vdore.

Dne 16. t. m.: Severnovzhodno od Varšave so Nemci in Madžari vrgli sovražnika nazaj.

Dne 17. t. m.: Na Sedmograškem pri Turgi in Neumaritu so bili odbiti silni boljševički napadi. — Na severnem odseku vzhodnega bojišča divja silna bitka, v kateri so Nemci odbili vse sovražne napade ter zadnje dni tukaj uničili 234 sovjetskih oklepnikov.

KRATKE z vsega sveta

25 milijard jenov znaša od japonske vlade predložen vojaški proračun, ki sta ga odobrili obe zbornici.

Japonci se zasedli Lingting, veliko letališče ameriškega letalstva v južnovzhodni Kitajski.

Velike pomenjkanje prometnega grani po anglo-ameriških četah zasedenim francoskim krajem.

Za predsednika španske akademije je imenovan madridski škof Alcala Isopoldo Keio Biray.

V portugalskem Portu je te dni umrl bivši finančni minister 80-letni inž. I. Javier Esteres.

Egiptska vlada je omejila romanja v Meko. Otroci in bolniki ne smejo več tja.

Ker so se izdelki zaradi šestdnevne stavke 7000 delavcev v klevlandski tovarni Graphite aud Bronze Company obitno zmanjšali, je Roosevelt vojski ukazal, da tovarne prevzame.

Zaradi hudega neurja v Mehiki je bilo poplavljenih pred kratkim mnogo mest, tisoči so brez strehe in žetev na poljih je uničena.

Umerjen je bil v Franciji Albert Chichery, bivši predsednik radikalne skupine v poslanski zbornici in član vlade Pierra Laval.

V Bolgariji imajo nove vlado, ki sestoji iz boljševikov in proslulih bolgarskih prevratnikov.

Sovjetske čete so vpedle v Bolgarijo. Z njimi so se vrnili Zidje, ki strahujejo in evajajo bolgarsko prebivalstvo.

V Romuniji plenijo boljševiške tolpe trgovine; vsa živila gredo za sovjetsko vojsko.

V italijanskih ozemljih, zasedenih od sovražnikov, je bilo 15. septembra ljudsko štetje, ker so se zaradi vojnih dogodkov izgubili vsi potrebni spiski.

V Zlatibu od Nišji Donavi je umri operni pevec 71 letni Ernest Tautenhein, svezdnik izza dobe, ko je bila dunajska opereta na višku.

Pod vplivom političnih dogodkov borze v Franciji in Belgiji mirujejo.

V indijski točki industriji prevladuje ameriški kapital.

Stoletnico slovitoga samostana so slovesno praznovali v španskem Mont Serratu. Navzoč je bil tudi papeški nuncij Cirognani, zastopnik vlade in mnogo drugih odličnikov.

Kap je sadela te dni v Badgasteinu znanega violinskega virtuozu in skladatelja 70-letnega Franca Drdlo.

Severnoameriški strahovalni bombniki so 10. septembra prvič napadli dunajsko mestno področje in napravili veliko škodo na civilnih poslopih ter na umetniških in zgodovinskih spomenikih.

100 milijonov ljudi bo lahko prehranila Nemčija, je dokazal profesor dr. Rohrbach v »Neues Wiener Tagblatt«.

71 obalnih ladij, ki so služile za dovoz komunističnim tolpom, je bilo te dni potopjenih ob dalmatinski obali.

332 mrtvih in večje količine vojaških potrebščin so pustili komunisti, ko so jih Nemci ponovno pregnali iz Gračaca.

600 mrtvih so ponovno izgubili komunisti pri spopadih z nemško-hrvatskimi oddelki v srednji Dalmaciji.

Pomlajevalna ruda na švedskem. V osrednjem ozemlju Švedske so odkrili rudo, ki kaže velike radioaktivne lastnosti. Strokovnjaki, ki so imeli z rudo opraviti, pravijo, da se čuti za dvajset let mlajše. V kratkem bodo o stvari spregovorili zdravniki.

Italija je izgubila vsako pravico do kolonij, je napisal londonski »Spectator«.

Angloameriški bombniki so ono noč hudo napadli znano italijansko mesto Turin.

Tobačno nakaznico za 16 tednov so uvedli v Nemčiji.

Nove pet tisočkronske bankovce je izdala vlada češkomoravskega Protektorata.

„IVANHOE“

zgodovinski roman v slikah, katerih je 265 v knjigi.

To tepo knjigo je založilo uredništvo »Slovenca«, ki tudi sprejema denar in naročila.

Domobranci: Naša pot je ravna! S komunisti nobene sprave!

S sovražniki naše vere, z uničevalci naših domov, morilci in požigalci je le — boj do konca!

Ko je lani na slovit dan 8. kimovca skrahiral bojzljivi in verolomni Badoglievec, so komunistični tolovaji, ki so prilezli iz raznih krajev in brigov, preplavili skoraj vso Dolenjeko. Rdeča povodenj je ob svojem višku segala prav do bunkerjev ljubljanskega zapornega bloka. Zdelo se je, da se je zmaga nasmehljala komunistom. Bili so že vsi polni zmagoslavja. Komunistični govorniki in udrihovalci so na mitingih slavili zmago, komunistični listi so opisovali padeč Turjaka kot največjo slovensko zmago v zgodovini in Kidrič je ujetim protikomunističnim borcev govoril: »Belo-gardisti, vaša igra je končana.«

Toda tudi v teh črnih dneh smo imeli ljudi, ki niso obupali. In ti ljudje so sijajno pokazali, kako važno je, da človek nikdar ne obupa, pa najsi mu gre še tako za nohte in je položaj še tako kočljiv. Sreča se je po njihovi zaslugi temeljito preukala. Namesto prejšnjih raztrošenih in ne pod enotnim vodstvom stoječih vaških straž se je ustanovila domobranska legija: oktobra je že korakal po ljubljanskih mestnih ulicah sprevođ mlađih prostovoljcev, danes še slovit oktobrski bataljon, decembra je po istih ulicah še strumno korakala uniformirana in oborožena armada in v nadaljnjih mesecih je v Ljubljani vojaško izvežbana v pohodu odšla po vseh cestah iz Ljubljane na Dolenjeko, tam zasedla postojanke in danes pomoni močno silo, ki povsed s kladivom udarja po komunističnih tolovajih. Naša naloga je danes le v tem, da ohranimo domobranstvo, to železno pest, močno, nerazklenjeno in trdno. Naj pride kar hoče, vedno moramo skrbeti, da ostane domobranstvo močno, kakor je.

Moramo pa skrbno stati na straži, kajti komunisti se dobro zavedajo, kako nevarni so jim domobranci in jih na najrazličnejše načine skušajo razkrojiti. Z orožjem in z junaštvom jim ne morejo do živga, zato jih skušajo na zvičajne načine razkrojiti. Pri tem hočejo uporabljati v glavnem dva načina.

Prvo sredstvo so ženske. Pokvarjene ženske so sploh komunistom zelo dobrodošlo orodje, ki ga dobro znajo uporabljati. Očividno dobro poznajo pregovor: »Ženska je virača mreža.« Ženska orodja so najprej useposabljali že za pridobivanje partijcev in skojcevec. Ze v Jugoslaviji so bili znani primeri, da so komunisti lovili novince na lepe komunistke, ki so se jim navstavlale na promeneadah. Pozneje so pokvarjene ženske uporabljali za vohunjenje in intervencije pri badoglievskih častnikih in vojaki. Pri tej vsekakor jako kavalijski svojati so se komunistične »belle signorine« zlasti dobro obnesele. Danes pa imajo komunisti namen a pomočjo svojih številnih pokvarjenk pokvariti in razkrojiti domobransko vojsko. O tem nam pričajo razna navodila, ki so bila zaplenjena pri komunistih v zadnjem času. Tako se hočejo torej komunisti poslužiti iste zvičaje, kakršno so uporabili svetopisemski Filistejei. Tudi ti z močjo niso zmagali močnega Sameona in so mu zato poslali žensko — Dalilo, ta pa ga je omrežila, mu ostrigla lasse in mu a tem vzela prejšnjo silo. Vendar naš kleni domobranec na to vabo ne pojde! Naš domobranski borec je mož drugačnega kova, kakor pa so bili sladki badoglievski oficirčki. Naši domobranci si ne bodo dali postriti las od komunističnih Dalil.

Razen tega pa skušajo danes komunisti razkrojiti domobranske vrste še a svojo razkrajalno propagando. V zadnjem času slasti širijo razne »novice« o pozivih od raznih strani, da naj se domobranci razidejo in tudi sami izdajajo tovrstne pozive. Tako so izdali v zadnjem mesecu znani »Zadnji poziv zapeljanim okupatorjevim hlapcem«, tiskan na značilnem škričeljevem papirju, na kakršnem navadno tiskajo svoje uradne razglase. V tem pozivu poziva Tito vse hrvaške in slovenske domobrance in četnike, da morajo brezpogojno do 15. septembra 1944 zapustiti okupatorja. Ta razglas je, mimogrede povedano, pisan v jako slabi slovenščini, gotovo v slabši kot so bili celo kakšni badoglievski razglasi, o katerih tudi nihče ne more trditi, da bi bil biser lepe slovenščine. Razen tega

pa je tudi vsebinsko na nekaterih mestih zmešan in protisloven. Nekoliko čudno je že to, ko pravi takoj spočetka, da bodo vsi tisti, ki jih bodo dobili po 15. septembru 1944 v vojaških enotah domobrancev, četnikov in drugih, postavljeni pred vojno sodišče in sojeni kot narodni izdajalci in kaznovani z najstrožjo kaznijo. Kakor da bi se to ne dogajalo tudi že a tistimi, ki so jih dobili pred 15. septembrom 1944. Nasprotno, tisti, ki bodo dobili po 15. septembru 1944, bodo imeli celo to prednost, da bodo v smislu tega razglasa postavljeni pred vojno sodišče, medtem ko so bili doselej kaznovani kar brez možnosti zagovora pred vojnim sodiščem. Druga cvetka tega kaj nelogičnega razglasa pa je tam, kjer govori o zaveznikih in pravi: »Proti se zavezniki ne bodo vmešavali v naša notranja vprašanja, drugič pa zavezniki ne bodo pomagali izdajalcem, ampak ljudstvu, ki se je borilo in se bori proti okupatorju.« Torej se bodo vendar vmešavali, čeprav zgoraj pravi, da se ne bodo vmešavali. Kje je tukaj logika? Sicer pa je čisto veseno in ni važno, da je razglas nelogičen, v slabi slovenščini pisan in na škričeljevem papirju tiskan. Najsi bi bil še tako logičen, še tako v lepem jeziku in na še tako finem papirju tiskan, slovenski domobranec bi z njim storil isto, kot je storil s sedanjim in že mognimi prejšnjimi: poživžgal bi se na tak klavern poskus razkroja železne domobranske vojske od strani razglasne komunistične propagande.

Nadalje skušajo komunisti danes razkrojiti domobranstvo z raznimi izmišljenimi novicami, pa

tudi z razširjanjem resničnih novic, ki pa jih po svoje razlagajo in obarvajo v svoje propagandne namene. Kakor za oni komunistični poziv, tako se tudi za te izmišljotine domobranci ne bo zmenil, ampak bo brez ozira na levo in desno držal krepko v pesti bombo in puško in tako užival spoštovanje in veljavo na levi in na desni. Pač pa se bo zmenil in to krepko za vse tiste trobentače, ki trobentajo v svet take glasove in a tem obnavljajo komunistično propagando. Saj takim komunističnim hujskabem, ki alicer morda bodijo okoli v pohlevnosti civilnih oblekah brez krvavordeče peterokrate zvezde in brez revolverja, je treba stopiti na preste, kajti druge nagovarjati in navajati k zločinom in grehu je tudi greh. Nekateri celo pravijo, da je to huje, kakor pa če kdo sam greši. V lepi priliki nam to misel izraža že stari grški basnopisec Ezop. Ta pripoveduje nekje, kako so v vojski ujeli nekoga trobentača in so ga nato hoteli ubiti. Trobentač pa je stokal: »Dajte, pustite me, saj vidite, da sploh nisem oborožen. Nimam drugega kot tole trobento.« Nato pa so mu odvrnili: »Saj to je še huje. S to trobento si dražil in hujskal vojake, da so nas bolj navdušeno pobijali. To je že večji greh, kakor če bi se sam boril.« In ubili so ga še z večjim veseljem.

Ce ne čisto tako, pa vsaj podobno bodo tudi pri nas morali odgovarjati razni komunistični trobentači za svoje trobente, domobranstvo pa bo vkljub vsemu ostalo ista železna, enotna in nerazklenjena pest, ki bo do konca udarjala po glavah komunistov.

Kdo je mar?

Po Koseskem

Eden se drži peresa,
drugi z odra slino stresa,
tretji bil je advokat.
Vse slavi jih, vsi so vneti,
zvezda se na prsih sveti,
Satan piše: »Ljubi brat!«
Kakor mesec iz mračine
se posveti, spet izgine; —
kdo je mar?
Vsak lažnive korenine
je rdeči komisar.

Čujte boj, vojaške roje!
Krogla žvižga, boben poje,
vse vali se v sip in prah.
Vragu peta se zabliška,
domobranec ga pritiska,
udri, udri, mah na mah!
Strahopet ob korenine
se spotakne, iskra šine; —
kdo je mar?
Bojazljive korenine
je politični komisar.

Pustil svet, opravke svoje,
»Cast Stalin« v gozdu poje
dedec umazan in kosmat.
Vse pretakne domačijo,
kjer koline se dobijo,
vendar pravi, da ni tat.
Ko nakrade si slanino,
zleze v hosto sram očine; —
kdo je mar?
Zagrmino: »Sin krtine,
s'cer grmujski komisar!«

Kakor smo zvedeli, je tale pesem o komunističnem politikomisarju, ki je bil včasih imeniten

Iz bojev zoper komuniste

Blizu Strug so domobranci s svojim orožjem prehiteli znanega komunističnega agitatorja Dolinška iz Pijave gorice.

Komunistični tolovaji so 13. avgusta v Sodražici ubili odločnega protikomunističnega borca Franca Koširja. Slava mu!

15 minut je trajala borba novomeške domobranske skupine z boljševičnimi tolovaji pri Sošicah; 58 boljševikov mrtvih.

Komunisti še vedno nasprotujejo slovenskim ljudskim šolam na Goriškem.

Prisotna oblast je zaplenila imovino komunistov: zasebnice Kralj Antonije v Ljubljani, Mlekuža Vekoslava, učitelja, in njegove žene v Ljubljani, Hrovata Cirila, čevljarja v Ljubljani, Cerarja Jožeta, ključavničarja v Ljubljani, Šefica Ludvika, skladiščnika v Ljubljani, in Cveta Antona, podpredsednika fin. kontrole v Ljubljani.

V boju za slovensko stvar je padel 17 letni domobranec Franc Mlakar iz Kozarišč v obč. Stari trg. Slava junaku!

Samo še en par volov imajo »osvobodilni« vasi, ki šteje 14 močnih gospodarjev v okolici Cerkna, vso drugo živino so »osvobodilci« za svoje požrešne želodec — boljševiki.

Gozdaj boljševički tolovaji so se nedavno navalili na župnijsko poslopje v Pištjanju, ki je zgorelo s šolo vred do tal. Zaman so bile vse prošnje župnika Rauterja.

Okrog 800 mrtvih so zopet izgubili tolovaji v boju s kozaškimi in hrvaškimi oddelki v severovzhodni Hrvaški.

Ogromna goba. Gozdar Carlo Boechio iz Gozzana v Italiji je našel na pobočju gore Motarone velikansko gobo, ki je tehtala 4 in pol kg. Imela je kloub, velik kakor dežnik. Nenavadno gobo je kupil neki hotelir, ker je spadala med užitne.

gospod, pa išče sedaj »raj na zemlji« v zločinstvu po deželi, in pa ona o nesrečni ljubezni Dakija »junaka«, ki smo je objavili pred 14 dnevi, le straž predhodnica cele vojske podobnih aršenskih »stavkov. Isčit bodo v zbirki »Rdeča kolobocija«, ki bo imela tudi pol stotinjke smešnih slik iz naših zmedenih časov.

Kaj je NOVEGA

d Novi oltar Marije Pomagaj v ljubljanski stolnici. V nedeljo 10. septembra je bila v ljubljanski stolnici ob pol štiri popoldne pridiga škofa dr. Gregorija Rožmana, nato pa blagoslov veličastnega novega bronastega okvirja, križa in sročnikov pri novem oltarju Marije Pomagaj. V torek zjutraj je škof dr. Gregorij Rožman pri novem oltarju maševal za vse neštete dobrotnike to preproste, a veličastne imetnine.

d 55 letnico mešništva slavita letos Veterinik Anton, župnik pri Sv. Nikolaju v Zalcu in Hiensche Franc, upokojeni župnik na Polzeli. Bil je dolgo let župnik v Radečah pri Zidanem mostu. Na nanoga leta!

d Za doktorja teologije je bil razglašen 14. septembra na ljubljanskem vseučilišču mons. Jože Jagodic, škofijski kancler v Ljubljani. Cestitamo!

40 letnico novomestništva bi to leto obhajali: Florvčič Jožef, župnik pri Sv. Martinu v Martjancih, rojen 31. 8. 1880 v Veliki Nardi. — Rantša Anton, župnik pri Sv. Marjeti ob Pesnici, roj. 9. 1. 1882 pri Sv. Križu na Čunškem polju. — Dolinar Ivan, župnik pri Sv. Primožu na Pobjorju, roj. 5. 6. 1881 v Grižah. — Alt Janez, župnik pri Sv. Andražu v Slov. goricah, roj. 31. 5. 1880 pri Veliki Nedelji. — Dr. Jehart Anton, vpokojeni bogoslovni profesor in pisatelj, roj. 24. 6. 1881 pri Sv. Lovrencu na Pobjorju. — Kranjc Jožef, roj. 6. 2. 1876 pri Mali Nedelji. — Letonja Franc, župnik pri Sv. Boltenku v Slov. goricah, roj. 3. 8. 1880 v Ptufju. — Sagaj Alojzij, dekan in nadžupnik v Hočah pri Mariboru, roj. 16. 6. 1881 v Ljutomeru. — Segula Franc, župnik v Makolah, roj. 8. 10. 1880 pri Sv. Marjeti niže Ptuja. — Tratnik Jožef, župnik v Rajhenburgu, roj. 12. 12. 1874 v Rečici ob Savinji.

d Visoka starost Trboveljčana. 82 letni Matija Trunšek je eden najstarejših Trboveljčanov. Kar 50 let je delal v rudniku. Bog ohrani vrliga moža do ekrajnih mej življenja!

d 25 let deluje na gledališkem odru, pri ljubljani solist ljubljanske opere Vekoslav Janko.

d Za rudarje v šentjanskem premogovniku. Vsi oni rudarji, ki so bili zaposleni med 16. VIII. in 10. IX. 1943 pri rudniku v Krmelju in se nahajajo sedaj v Ljubljani ali bližnji okolici ter za goraje razdobje niso prejeli izplačnega zaslужka, naj se zglasijo na delovne dneve med 8—12 pri Oddelku industrijskih delojemalcev Pokrajinske delavske zveze, Miklošičeva 22-I., zaradi izplačila pripadajočih zaslужkov. Rudarji, ki bivajo v pokrajini, pa naj se prijavijo potom občine svojega bivališča, da jim bomo mogli nakazati pripadajoči znesek potom občine.

d Ker so izdali življenje, svobodo in bodočnost naroda, so sedeli na zatožni klopi nemškega ljudskega sodišča: bivši poslanec Paul Lojeune-Jung, bivši nesenski notr. min. Wilhelm-Leuschner, nek bivši odvet. Josef Wimmer, bivši diplomati kot bivši veleposlanik Ulrich von Hassel ter bivši legacijski svetnik zunanje urada Trott za Solz, bivši berlinski policijski predsednik grof Helldorf. Vsi obtoženci so svojo udeležbo pri pripravah za atentat na Führerja ter strmoglavljenje obsojencega reda in izdajo domovine priznali. Vsi obtoženci so bili obsojeni na smrtno kazen z obesenjem ter so tako prejeli zaslužen plačilo.

d Znan nemški zgodovinar Gerhardt Schröber je na čelu oddelka svojih čet padel na bojišču.

dKako je z letino. Kakor ob srodnjih letinah, je tudi letos nekaterih pridelkov prav mnogo, drugih pa manj kakor treba. Letina sadja je v splošnem zadovoljiva. Krompirja je v nekaterih krajih, zlasti v okolici Ljubljane manj, kakor ga je bilo lani. Tudi fižola ni nad povpreček in je slabši od lanskega. Ajda je lepo obetala, pa je po zadnjem neurju poškoda, porjavela in si bo težko pomagala. Zelo je trpela tudi kornuza, zakaj premožnega stobla so popolnoma. Pri sončnicah škoda ni tako ve-

lika, ker so v glavnem dozorele. O vinski letini pravijo, da ni zrasla na splošno samo po kakovosti, ampak tudi po količini.

d Letna skupščina Sadjarskega in vrtnarstva društva je bila že dni v Ljubljani. V letu 1942 je bilo v društvu 90 podružnic z 4225 člani. V letu 1943 je bilo poslovanje še bolj težavno zaradi prekinjenih zvez s podeželjem in je število podružnic in članov precej padlo, saj je v tem letu z matičnim društvom sodelovalo samo 74 podružnic. V vsem delovanju je posebno opaziti prizadevanje za zidanje sadnih enotnih, zatiranje sadnih škodljivcev in boleznih ter delo za zasajanje novih nasadov, v kolikor je bilo mogoče dobiti drevje.

d Ko je hotel pripeljati voz drv v Novo mesto, je 15 letni kolelec Henrik iz Ivanje vasi, občina Mirna peč, zavozil na mino, ki ga je hudo ranila. Podlegel je poškodbam v bolnišnici. — 43 letni Rifelj Rudolf iz Trške gore pri Novem mestu je našel na travniku naboj. Začel je biti s krampano po naboj, ki se je razlezel in dečka hudo ranil v trebuh.

d Kljub razmeroma slabi letini, so štajerski čebelarji nabrali predpisano količino, namreč 1000 kg medu. Tega bodo sedaj deležni v prvi vrsti letalci, posadke podmornic, težko ranjeni vojniki ter poškodovanci po zračnih napadih.

d Na Koroškem bodo razdeljevali kmetom čevlje prvenstveno v tistih primerih, ko bodo kmetje izročili oblastvom živalske kože za strojenje. Na ta način bodo kmetje nabavili čevlje tudi za svoje družinske člane.

d Nosi so važna surovina. Potrebujemo jih za kemično industrijo, še prav posebno pa za fotografsko in filmsko stroko. Tudi v oborožitveni industriji ne morejo biti brez kosti. Na Štajerskem kosti skrbno zbirajo. Kdor odda 5 kg kosti, prejme za nagrado košček toaletnega mila.

d Nov letalski napad na Trst. Tržaški listi poročajo, da so ono nedeljo angloameriški bombniki izvršili ponovni letalski napad na Trst. Ubilih je bilo več oseb in povročena precejšnja škoda.

d Za bodoče nemško sadjarstvo. Posebni državni oddelki za sadje in sadjarstvo so imeli strokovna zborovanja glede na izbiro sadja, ki bi bilo posebno primerno za sadjarstvo v Nemčiji. Določili so tudi posebne vrste jabolk za Štajersko, Koroško, Tirolsko in Solnograško. V poštev pridejo povsod samo tista jabolka, ki bodo mogla uspevati in najbolj izdatno obroditi v tej in tej pokrajini.

d Prva ženska mojstrica za krojaško obrt. Iz poročil nemških listov je razvidno, da so sedaj ženske zastopane tudi v naslednjih obrtnih strokah kot samostojne mojstrice: vodnjakarji, izdelovalci glasbil, dimnikarji, čevljarji in mesarji. Zato ni čudno, če so se ženske začele zanimati za krojaško obrt in sicer za moške obleke. Te dni je položila mojstrici izpit prva ženska za krojaško obrt, ki je prestala predpisano triletno pomočniško dobo v tej stroki.

d V posnemanje. Na Spodnjem Štajerskem se kakor povsod drugod, bojijo ljudje letos ostre in dolgotrajne zime, zato se javljajo iz mest »gosposke« ljudje h okoliškim kmetom in se ponujajo za drvarje. Kmetje so pametni in so se dogovorili, da dobi »partijac«, ki naseka 10 sežnjev drv, 2 sežnja kot plačo za svoje delo. Tako so dobivali nekaj mlatiči svoje »americe«. Vsako časovno razdobje prinaša razne novotarije.

d Se dogaja tudi na deželi. V zadnjem času so varnostni činitelji zaprli večje število otrok v starosti od 11 do 14 let, ki so jih zalotili pri poljskih tatvinih. Otroci so kradli po njivah in vrtovih vse, kar jim je prišlo pod roko. Uprava policije opozarja vse starše, da pazijo na svoje otroke. Z mladoletnimi tatovi bodo postopali strogo po zakonu. Na odgovor bodo pozvali tudi starši, ki so odgovorni za tatinsko početje svojih otrok.

d Oljna repica. Kmetijska zbornica za ljubljansko pokrajino sporoča, da seme oljne repice, ki je bilo obljubljeno iz Nemčije, ni dospelo, zato bodo spomladni črna na razpolago letna oljnata semena. Kmetovalec lahko torej za repico pripravljeno zemljo porabi za druge plevelke.

d Povprečno za 20% oljnic so na Štajerskem letos več posadili kakor lani. Letina kaže dobro pri oljnati repici in maku.

NOVI GROBOVI

Ivan Bavdek

Na Spodnji Stiji, niki pri Grosuplju imamo znameniti novo žrtev brezobnega komunizma. V nedeljo, 16. julija, so vsačani ravnokar prišli od mae, med njimi tudi sin cerkvenega ključarja Ivan Bavdek, star 18 let, član udarnega domobranskega bataljona v St. Vidu pri Stični. Prišel je bil ravnokar domov na dopust.

Kar pridere iz bližnjega gozda okrog 30 komunistov in okoli njegovo domačo hišo. Ivan je poskušal pobegniti, a že blizu doma se je zgrudil mrtev, začet od tolovaške kroge. Pokopan je bil z vsemi vojaškimi častmi na domačem pokopališču. Za njim žalujejo neutolačljivi starši in devet bratov in sestra. Rajni Ivan je bil zelo dober kršćanski fant, ki je bil navdušeno v boj proti godubnemu komunizmu, zato je moral pasti. Kdo je glavni krivec njegove smrti vsi dobro vemo, vemo pa tudi, da zasja pravica ne počiva.

Pri Sv. Jurju ob J. 2 so pokopali Marjo Svetina, Zeno endoitega okrajnega zdravnika. — V Strugmanu v letri je 5. septembra umrl frančiškan in dolgoletni slovenski spovednik in pridigar na Sv. Gori g. p. Zofronij Kozlevčar, rojen v Stični na Dolenskem. — V Dravljah je mirno v Gospodu zaspala Marieta Tome roj. Babnik. — V Rakinici pri Dolnji vasi je odšel v večnost posestnik France Pabulje. — V Ljubljani so odšli v večnost: bivši tiskarški ravnatelj Miroslav Ambrožič, Antonija Martinc, bivši ruski poštupolnik Aleksander N. Seljanja, podpredsednik finančne kontrole Gustav Trbovc, Ivan Pelicton, zaselnik Leopold Bullinger, Olga Majcen, delovodja mestnih delavcev Franc Svetek in železniški strojevodja v p. Franc Mesenel. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

d Okoli 150 prašičev je bilo nedavno na Loki, živalskem trgu v Novem mestu. Cene so bile naslednje: 7 tednov stari 700 lir, 8 tednov stari 800 do 850 lir, 9 tednov stari okoli 1000 lir, 12 tedenski do 1400 lir, 30 kg teži 1600 lir, 50 kg teži do 2500 lir. Rejci so bili v splošnem zadovoljni.

d Cestna železnica v Gradcu je svedla za prevoz mleka in tovarov poseba vagon. Na ta način je izdatno pripomogla k razbremenitvi prevoznega vprašanja v Gradcu in okolici.

d Ognj v ljubljanski trnovski cerkvi. V četrtek 14. septembra popoldne je nad glavno kupolo trnovske cerkve v Ljubljani izbruhnil iz neznanih vzrokov požar, ki je upeljal ostrešje. Tudi notranjost je nekoliko trpela, vendar je upanje, da ne bo večje škode na slikarjih, kipih in drugi cerkveni opremi.

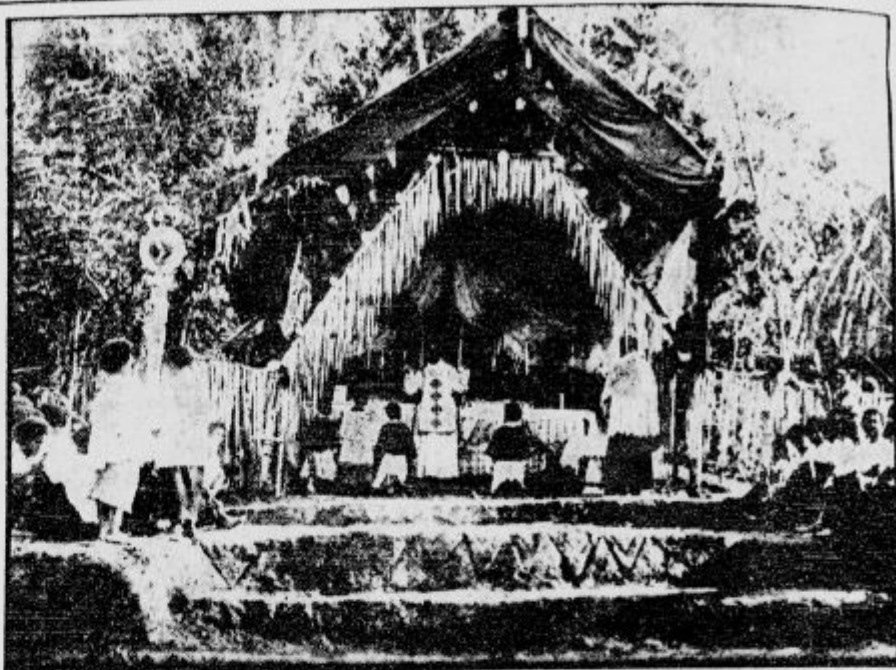
d Razne nesreče. Gad je pčil v desnico 40 letnega strojevodjo drž. železnice Jožefa Gradisarja v Ljubljani. — Pri padcu z voza si je hudo pretresel možgane 14 letni Andrej Novak. Je podlegel poškodbam v bolnišnici. — Pri padcu si je zlomil desno nogo 42 letni posestnik Ivana Demšar iz Dobropolja. — Na lgu si je pri padcu zlomila levico 78 letna Helena Podlipčeva. — V Velikih Laščah si je zlomila desnico 55 letna posestnica Ivanka Andoškova. — Pri St. Jurju je padla z voza in dobila hudo notranjo poškodbo 16 letna Pavla Stetefova. — Na meji pri Črnučah je bila hudo poškodovana in je podlegla 29 letna Marija Kukovičeva. — Hudo poškodbe je dobila v tovarni »štora« zaposlena 43 letna Marija Kumovarjeva iz Savelj. — Pri padcu po stopnicah se je hudo poškodoval ljubljanski delavec 33 letni Karel Prijatelj. — V Savljah pri Želici je kolezar podrl in hudo poškodoval delavko Mamijo Kermamerjevo. — Pri padcu si je zlomil desnico 10 letni Karl Kranjc. — V Cerkljici se je s krompom hudo poranila Marija Douganova. — Na Primorskem si je zlomila desnico 6 letna Rozika Kepa.

Po MISIJONSKEM SVETU

Dne 23. oktobra t. l. bo tudi pri nas misijonska nedelja. Ta dan se bo ves katoliški svet združil v misijonski misli in dejavnosti. Tudi Slovenci ne smemo zaostati in ne bomo zaostali. Zo doslej smo posvečali misijonskemu delu veliko pozornost, zakaj slovenski misijonarji se trudijo za razširjenje božjega kraljestva tako rekoč po vsem svetu. Molili smo za razširjenje svete vere, pa tudi denarno smo vsako leto prispevali za katoliške misijone. Časi so težki in zlasti še zato, ker so težki, je naša dolžnost, da priskočimo misijonskemu delu prav tedaj na pomoč, sledeč Kristusovim besedam: »Pojdite in učite vse narode!«

Sv. maša na prostem v Masulu v Papuaniji. Se nimajo cerkve.

Misijonar učí zamorčeka moliti

Levo: Zamorska sestra-redovnica poučuje zamorčeka ob jezeru Tanganjika

Katoliška misijonska cerkev v Baghabpuru v Indiji

Koča misijonarja Mesariča v Sathiri v Bengaliji

A. M. BASIĆ:

NEDOLŽNA SEM!

»Smo že mimo nje. Tamle na severovzhodu je, vidite. Ono tam na severozapadu pa je rt Sao Vincente. To je pač na Portugalskem. Saj pridemo mimo.«

Dora, ki se ji je lahki vetrič poigraval s črnimi lasmi, kolikor jih ni bila mogla splesti v prameno trdnih kit, je ob pogledu na brezkončno gladino morja zaklicala:

»Nebeško je to morje! Že večkrat sem ga videla, pa mi je zmerom novo. Še nekaj ur, pa bomo sredi vode, in zemlje nikjer!«

»Nič; sama voda. Morda kje kak ladja,« je dodal drugi oficir.

»Se li zna zgoditi, da srečamo kako jadrnico? To bi me zanimalo.«

»Ni izključeno, da si so te barke redke.«

»Meni se zdi, gospod kapitan, da prezirate velikanke, ki so veliko koristile fletovstvu pri odkrivanju novih svetov.«

»Kaj hočete. Koliko lepše se potuje danes! Dobro se spominjam mladih dni ko sem se mačil z vrvi mi in jadrni. Cela štiri leta!«

»Ne rečem, da to ni težko. Ampak povejte mi čisto odkrito: Kje je danes nautična znanost, da ne rečem umetnost? Kaj je danes kapitan? Kaj pomorščaki sploh? Oprostite mi izraz: Kočijaž in nosači...«

»Hohoho!... Takooo! Hm, zakaj pa prezirate ta, hitrejši in varnejši način potovanja?«

»Da, res; to je brže in varnejše, recimo. Ali kje je tista umetnost? Ono je bilo pesnija, to je pa gola proza.«

Dora, mlada dekle vitkega srednjega stasa, črknasta, lepa primorka z živahnimi temnimi očmi, se je smala imela za »bčer morja« in je bila edini otrok komandanta te ladje, ki je sedaj plavala proti New-Yorku. Na dekletu je bilo nekaj plemenitega, a razen tega je imela blago, pa vendar hrabro srce. Jako rada je brodarila pod jadrni, kjer se vidi smelost in neustrašenost pomorščaka, ki mu preti veter in val s pogubo. To je bilo zanjo polno poezije.

»Za vas je potovanje z jadrnico poezija? Na, potem se pa že vidi, da ste malo potovali. Oprostite.«

»Da sem malo potovala? Jaz? Pa z jadrni? Vprašajte, prosim, očeta. Z njim sem štirikrat križala ta ocean na nekdanjem našem brikju »Lastovica«. Da boste vedeli: Poznam vse dele katarak, vse penune na njih, vsa jadra od prvega do zadnjega, pa vse vrvi in njih namen. Zнала bi vam odmotati jadra od štirioglatega pa do runde in floka, vi mi pa najdite na brodu pomorca, ki bi znal potegniti skoto, če sploh ve, kaj to jel...«

»Oprostite, gospodična; ali nisem vedel, da ste tudi v tem bčerku našega dičnega komandanta.«

»Upravljala sem s kranlom od orze in podja do najtežjih okretov. Ha, kako so bile zapovedi izpolnjene! Kakor da so imela jadra ušesa, no pa mornarji. Ah, kje si sedaj, »Lastovica«, miša tudi še ko si se nam na čeri blizu Pernambuka raztreščila, da smo se jedva rešili na obalo k divjakom, kjer so nam bili potem tisti čolni, obrubejni, šotor in palača!«

»Občudujem vas, gospodična!«

»In tako morate pač, gospod kapitan, priznati, da imam prav, če

rečem, da je plova izgubila vse: umetnost, čar in poezijo.«

»Za vas že, mogoče. Za mene pa ne.«

»Pa pomislite: Kako diven je vhod jadrnice v luko! S polnimi jadrni se približuje, vse večja in večja je, a ko je že bliže, vas pozdravlja s spuščanjem gorajih jader kakor da se vam odkriva. In vam leti nasproti ta ogromna ptica, beli labod, pa se ustavi nedaleč od vas, spustivši sidro v penasto morje. Na obali čakajo starši, žene, otroci in zaročenke, ki so se vse tresli za življenje pomorcev, in to ne nekaj tednov ali mesecev, ampak mogoče leto dal. Ponekod je prihod jako svečan ako topovi z ladje pozdravljajo svetilče Marije Pomočnice, morske zvezde, ali domačo grudo. Sedaj pa vse sama proza... Aha, oče prihajate!«

»O, draga Dora, zgodaj si vstala!« »Prišla sem občudovat ocean.«

»Poklon, gospod komandant!« se oglasi drugi kapitan z desnico ob robu kape.

»Dobro jutro kapitan! Kako je minila noč?«

»Nič novega. Ista rota. Nismo premenili smeri. Ob treh točno nas je srečal parobrod za Marseille.«

»All right! Idite k počitku. Jaz prevzemam stražo. In prosim, če vidite doktorja Browna, pošljite mi ga.«

»Zapovedujte, gospod kapitan!«

To se je godilo na velikem privatnem parobrodu »Hlope«, ki mu je bil gospodar bogat Anglež. Polhopen in lakomen ga je dal napraviti za promet z blagom, razen tega pa je bil jako udobno urejen za potnike. Razkošni prvi razred je bil v sredini ladje, kjer se gibanje po dolgem najmanj čuti. Krasna obednica je bila za petdeset oseb in vse naokoli so bili prostori za kadilce, igralce in posebej še salon za ženske. Vsi prostori so bili okrašeni s slikami in z nekimi orientalskim nakitom, a vse se je svetilo od same snage. Še sveže cvetje je bilo vedno na mizah. Težke zavese na vratih in debele preproge na tleh so dušile korake in ropot. Pod obednico so se ob dolgem hodniku vrstile kabine in kopalnice, lepe in čiste, razsvetljene z električno kadar ni prodiral dan skoz okrožla okena. Drugi razred je bil zadaj na krmi, prav udoben, dasi ne tako razkošen. Tretji prostor pa je, bil slab. Sprejad na krovu, kjer se valovi razbijajo za strah in trepet potnikom. Del tega prostora je bil sploh odprt za vse ljudi, ki so hodili v Ameriko s trebuhom za kruhom, mnogo trpeli od dežja in vetra.

Na tem potovanju ni bilo mnogo potnikov. V prvem razredu se jih je nabralo samo kakih petnajst, v drugem pa do trideset. Pač pa je bilo v tretjem dobrih petdeset ljudi. Bilo je med njimi precej žena in otrok. Ali za Angleža je bilo glavno, da je bil parnik z blagom natančno in natančno. »Hlope« je imel posebno pogo: Vsak poldrugi mesec je odhajal iz Liverpoola in se je, tipajoč se francosko obalo, ustavljal v Bordeauxu, odkoder je potem mimo Gibraltarja zaplaval v Genovo, iz Genove pa je vodila pot zopet mimo Gibraltarja v New-York, kjer je ostal nekaj dni in se potem vrnil na Angliško.

Dora je kratko povedala očeta, da se je na pol prepirala z drugim kapitanom, ker je bil strašno proti jadrnicam.

»Kaj hočeš, draga bčerkal! Vsakemu je ljubše tisto, kar je lažje in udobnejše. Saj sama veš, da so jadrnice nevarnejše. In vsakdo se boji za svojo kožo...«

»Cuj, oče, si li opazil med potniki prvega razreda tistega lepega gospoda z dvema fantkoma?«

»Grofa Mac Donalda?«

»Menda bo; a kdo so ti ljudje?«

»To je neki Anglež, ki je bil mnogo let v Italiji, kjer se je oženil in so se mu rodili otroci. Drobiž ne zna angleški, ker je mati Italijanka, ali grof ti zna tako po toškanski, da bi rekla, da je naš človek.«

Komandant Piro Marchesi je bil iz Genove, dragi kapitan je tudi bil neke od tam, nižji uslužbenci in pomorščaki pa so bili pripadniki vseh mogočih obmorskih narodov, kakršna je navada na velikih prekomorskih ladjah.

»Ne vem, kaj mu je. Tako malo govori,« pravi Dora.

»Meni se zdi jako žalosten. Vedno je sam z otroki, zamišljen je in za nič okoli sebe se ne briga.«

»Si opazil ono manjše dete?«

»Da je lepo in srčkano?«

»Ne, da se joče in da kliče ma-

ma...«

»Nisem zapazil.«

»Vidi se, da ima fantek jako rad mater, ki je ni poleg. Čula sem ga nekajkrat, kako je očeta solzen spraševal: »Tatek, kje je mama...? Kdaj pride...? Pojdimo po njo...! Čula sem, kako ga je oče, da naj bo tih, a on v jok, pa »mamica... mamicica...! Tako me je prijelo, da bi se bila še jaz razjokala. Takoj prvi dan menda sem videla, da noče pri obedu niti grizljaja vzeti in da je rekel očetu po svoje trmoglavo, da bo jedel samo, če mu pove, kdaj pride mama. Še sedaj vidim grofa, kako je nevoljno pogledal okoli po drugih gostih.«

»Kdo ve, kaj imajo,« konča komandant razgovor.

Okoli devetih se je popel na zapovedniški most zčravnik, rojen Anglež. Po pozdravu obeh je sedel na stol in sprožil noge na stol poleg svojega sedeža.

»Kaj novega, gospod doktor?« vpraša Piro.

»Nič posebnega. Oni trije dečki, ki imajo legar, morajo preboleti; jim že gre na bolje. Sicer pa osamljeni ne morejo nikomur škoditi. V tretjem razredu je res križ, ampak upajmo, da pojde vse v redu. In vi, kako se počutite, gospod komandant in gospodična?«

»Hvala Bogu, dobro... Izvolite,« reče komandant in mu ponudi cigaro.

»Ne bom sedaj; šele po zajtrku. Grem raj izpit, pa pridem zopet.«

»Prosim, prosim,« ga povabita komandant in Dora.

Čez dobre pol ure je bil doktor že tu. Lice mu je bilo jako resno.

»Ejhej, zopet slab,« pravi.

»Kaj je...? Kaj je...?«

»V prvem razredu legar...«

»Kdo je zbolel?« hiti Dora.

»Sinček grofa Mac Donalda.«

»Tistega z dvema fantkoma.«

»Yes, mlajši.«

»Užogi otrok!« se zaskrbi Dora.

»Ne bo nič hudega,« pristavi čisto poslovno kapitan.

»Jaz se pa bojim; otrok je bolj slaboten. Oni tam v tretjem so kakor dren; neki hrubovec, in so slabega vjemi. Razen tega mi je oče rekel, da mali še več dni ne mara jesti.«

PIGMEJCI — najbolj zaostalo ljudstvo na zemlji

Moderni znanstveniki bi radi dopovedali, da je vera nekaj, kar so si ljudje izmislili. Zabečnik modernega komunizma - Jud Marx - ki naši komunisti nanj pri-sega kakor na Lenina in Stalina, je učil, da je vera izmišljotina kapitalistov, da bi ljudi lahko bolj trdo v rokah imeli. Marx je učil, da so vera v Boga in božje zapovedi nekaj, kar je šele kasneje nastalo, da pa prvotni človek ni imel nobene vere. Tega se komunisti drže ter preganjajo vero v edinega pravega Boga, češ da je vsaka »vera opij za ljudstvo«. Tako je učil že Marx in za njim Lenin, za katerim zdaj to ponavljajo Stalinovi hlapeci po vsem svetu. Resnica pa je, kar je dognala znanost, da prav prvotna in najbolj zaostala ljudstva na zemlji poznajo vero v Boga, Edinega Stvarnika nebes in zemlje.

To so dokazala dognanja v Afriki. V Afriki, kjer prebiva več različnih ljudstev, je sicer poleg kristjanov, ki so jih krstili misijonarji, mnogo milijonov mohamedanov, ki so po večini Arabci. Zamorci pa so po večini malikovalci, ki imajo silno zmešane pojme o Bogu. Mnogo nižje za Zamorci pa stoji mali Pigmejci, ki so komaj pol-meter visoki in ki nimajo skoraj nobene kulture, med tem ko Zamorci že prebivajo v hišah ter se pečajo z živinorejo, poljedelstvom in tudi z lovom. Ti Zamorci sicer verujejo v Velikega Duha - Boga, vendar pa časte tudi dobre in slabe duhove, duše rajnih itd., pri čemer jih vodijo njihovi čarovniki. Pigmejci pa vsega tega ne poznajo, marveč verujejo le v Boga-Stvarnika. O tem nam jasno pripoveduje zadnja številka »Katoliških misijonov«, kjer med drugim o teh malih ljudeh takole beremo:

»Strokovnjaki zatrjujejo, da so Pigmejci najstarejši prebivalci Afrike, celo starejši kakor Egipčani.

Kakšni so ti ljudje? Postave so majhne in čokate; moški so visoki do 150 cm, ženske pa le do 135 cm! Njih polt ni črna kakor pri črnih, marveč žolča. Nekateri rodovi govorijo svoj jezik, ki je popolnoma različen od zamorskega. Prebivajo v skromnih kočah ali celo kar v votlinah. Moški se bavijo z lovom, ženske pa brskajo za užjitimi koreninami in nabirajo gozdne sadeže. Ognjen si zanetijo z drgnjenjem lesa ob les. Kuhati ne znajo, marveč jestvine le pečejo. Vidijo sicer pri sosednjih zamorskih rodovih poljedelstvo, živinorejo in druge oblike višjega gospodarstva, vendar se raje drže svojih prastarih navad. Sploh so do tujcev in vsega, kar ni njihovo, silno nezaupni. Ko jih je misijonar Le Roy, ki je preživel dalj časa med njimi ter si pridobil njihovo zaupanje, vprašal, zakaj ne delajo, je dobil sledeč odgovor: »Ali ne daje zemlja vsega v izobilju. Drugi naj le delajo, za nas pa je sejal - Bog.« Ob teh besedah je misijonar postal jako pozoren; v nadaljnjem je spoznal, da Pigmejci ne poznajo duhov, vprašal, kaj ne nosijo amuletov kakor Zamorci, marveč časte samo enega Boga, ki mu pravijo Imanu ali Tore in je Stvarnik in Gospodar vseh stvari. Nanj se obračajo moški s prošnjami, preden grejo na lov, in mu, če je bil lov srečen in uspešen, darujejo v zahvalo prvi košček mesa ulovljene živali. Tudi naravno življenje Pigmejcev je mnogo višje kot pri črnih. Prekušavo se pri njih najstrože kaznuje, skoraj ni niti primera, da bi kak moški imel več žena, kakor eno.

V članku o verstvih afriških ljudstev pa bomo dalje med drugim:

Na svetu živi še kakih 150 milijonov takih ljudi, ki ne prebivajo v zidanih hišah, ki ne pišejo knjig, nimajo zgodovine. Te imenujejo primitivci - zaostale. Med njimi so Pigmejci v Afriki najbolj zaostali. Tudi njihova vera je ostala najbolj prvotna. S tem je razdrta učenjaška trditve, da bi se bila vera razvila šele z večjo kulturo.

»Ko so se raziskovalci bolj poglobili v mišljenje in življenje primitivnih narodov, so odkrili, da imajo prav tisti, ki so med njimi najbolj primitivni, najbolj jasne pojme o enem edinem Bogu in tudi najčistejšo bogoslužje. Tako se je stvar obrnila: namesto da bi govorili o razvoju iz nizke vere v višje vero, moramo govoriti o propadu iz višje vere v nižjo.

Negriili ali Pigmejci, ki žive v pragozdovih Konga ob ekvatorju, so predstavniki najbolj za-

ostale kulture. Nimajo hiš, ne hranijo si imetja, živijo v miru, svoja naselja premikajo od enega konca pragozda do drugega, zadovolje se z bananami, orehi in divjačino, ki je podro s svojimi puščicami. Misijonarji, ki so obiskali te Pigmeje, niso zasledili pri njih ne kočice za duhove, ne fetišev, ne strašnih čarovnikov, kvečjemu je imel ta ali oni obožen kak amulet okrog vratu, a to pod vplivom bližnjih fetišistov Bantujev, ki so prišli za njimi v te kraje. In ko jih je vprašal po veri, je dobil jasen odgovor, da poznajo Boga, pravega Boga, gospodarja zemlje. Njegov je gozd, sadeži in divjačina. On je tisti, ki zaliva zemljo, jo greje in ji daje rast. Pigmejec gleda zemljo kot mizo, ki jo je bogato obložil Gospodar, zato se je poslužuje s spoštovanjem. Če kdo izmed njih odkrije vrelec vode, mora najprej izvršiti gotove verske obrede, potem šele se je sme posluževati. Gospodarju je treba oddati prve pridelke. Zato v nekaterih naseljih utrjajo prvi oreh prav na vrhu drevesa in ga sežgo na svezem ognju. Smrti ne povzročajo zli duhovi, ampak samo »Oče očetov«. Ta prihaja v naselja in si odnaša duše. Zato je smrt kakega prebivalca v naselju znak, da je Bog odkril vas. Brž skrijejo truplo v drevesno duplino ali ga vržejo v potok, sami pa se ponoči v največji tišini umaknejo iz naselja in se skrijejo v drugem kotu pragozda. Verujejo, da človek končno pride v nebo, kjer ga čaka obilen lov in lepo življenje, kakršnega si je želel na zemlji.

Na Ognjeni zemlji v južni Ameriki živi še mal preostanek prvotnih prebivalcev, nekaj desetlin ljudi iz rodu Yamana. Ko so to ljudi misijonarji obiskali, so našli pri njih tako čist pojem o edinem Bogu, Watauinewa, in Stvarniku, da so menili: ta pojem so domačini prevzeli od krščanskih misijonarjev. Watauinewa je gospodar vsega. Neka mati in v presilni žalosti ob smrti svojega sina velela svojemu možu: »Pojdi ven, podiraj drevesa, pobijaj živali, da bo On skusil, kako boli, kadar človeku uniči ljubljeno stvar.«

Na praznik, ko se spominjajo svojih pokojnih, so se nekateri v žalosti pritoževali proti Watauinewi, toda zvečer je že vsakogar začela peči vest in glasno so prosili Watauinewa odpustanja. Bog je ustvaril vse - iz nič: neki rod primitivcev pripoveduje, da je Bog s samo misljo priklinal v bitje kos zemlje, ga vrgel v prostor in ustvaril svet.

Bog je zakonodavec: mladenič si dovoli neravnogovornje. Odrasel moti vstane in mu grozeče zakliče: »To je greh proti Najvišjemu!«

In kar je še posebno čudovito: prav ti najstarejši primitivci poznajo družino z eno samo ženo in žive po tako visokih nraštvenih zahtevah, da pred njimi kar ospanemo.

Tako je torej z najprvotnejšimi primitivci. Danaes, ko so se misijonarji stalno naselili med primitivnimi rodovi in dobro obvladajo njihov jezik, vse te stvari v drugačni luči spoznavajo in nas morejo z vso gotovostjo prav poučiti.

Tudi v tisti širni Afriki dobro poznajo črni Boga, Stvarnika in Očeta, ki vlada nad vsemi dobri in zli duhovi. Seveda se njegovo ime spreminja, tako da ga vsak rod drugače kliče, kakor tudi ista reka zadobi različna imena od različnih prebivalcev, ki jih sreča na svojem teku: »Tisti, ki ima moč, »Mogočni duh, »Močni Bog, »Tisti na višavah, »Veliki Bog, »Veliki - Veliki, »Gospodar - Poglavar.«

Ni dvoma, z vsemi temi nazivi izražajo Najvišje bitje. Čarovnik sicer more zapreti duhove v fetiš, more izdelati njihove like iz slonovine, more s pomočjo duhov umoriti sovražnika ali ozdraviti pokvarjen železec, toda kaj je to v primeri z Bogom! Ta je nedosegljiv, biva tam gori, povsod je, »kamor koli greš, je Bog,« tudi v drevesnem debelu, in »kdo je tako neumen, da bi se lotil upodobiti Boga! Tako pravijo.

Nikomur niti na misel ne pride, da bi na tega Boga vplival s čarovnimi obredi. Pred Njim je mogoče le molžati in trepetati. Samo belec so do Njega nesposlojivi - in temu se črni neizmerno čudijo.

Pater Le Roy nam pripoveduje tole zgodbo: Neki belec, zastopnik hamburške trgovske hiše, je hotel voditi karavano iz Sansbarja v Taboro, da nakupi slonove kosti. Pri odhodu je vodja nosačev vzkliknil: »Bog nam bodi naklonjen.« Belec ga je babavo zavrnil: »Kaj Bog! Moj Bog je moj denar in moja puška.« Ob teh besedah so se

PRAVNI NASVETI

Motorna vozila se morajo prijaviti. Vsled naredbre Vrhovnega komisarja in razpisa nemškega svetovalca pri šefu pokrajinske uprave, se morajo v času od 1. oktobra t. l. prijaviti vsa motorna vozila, priklopniki, nadomestni deli in pnevmatike tudi v Ljubljanski pokrajini. Izpolnjene prijave je oddati v navedenem roku uradu za civilno motorizacijo v Ljubljani, Wolfova ulica 12. Tiskovine so dobijo pri navedenem uradu.

Obvezna civilna služba pri opekarnah. Z odločbo šefa pokrajinske uprave so postavljene opekarnarje v Ljubljani, na Viču, Vrhniki in Skofljici pod obvezno civilno službo. Obvezna civilna služba, torej velja sedaj za vse pri opekarnah zaposlene osebe in sicer pri moških od 19. do 60. leta starosti, pri ženskah pa od 19. do 50. leta starosti. Kdor se izmika dolžnostim civilne obvezne službe, ali kdor se oddalji od podjetja brez pismene dovolitve za več kot 5 dni ali če je pravilno odsoten, n. pr. če je na dopustu, pa se brez opravičenega vzroka v petih dneh po določenem mu dnevu ne vrne v službo, se kaznuje z zaporom do šest mesecev. Z ječo se kaznuje kdor pripada ustanovi, ki je pod obvezno civilno službo, pa bi odšel poslušnost strokovnemu ali upravnemu starešinstvu.

Predpisi o krompirju in fižolu. L. K. Kakor smo že pisali, sme neposredni pridelovalec pridržati od letošnjega pridelka za sebe in za vsakega člana družine, ki se pri njem vzdržuje 120 kg krompirja in 10 kg fižola. Za vsakega prašiča, ki je določen za pitanje ali plemo, sme pridržati 100 kilogramov krompirja, če se prideluje koruza; če se pa koruza ne prideluje, pa sme za vsakega prašiča pridržati 400 kg. Za seme sme pridržati za vsak ha zemlje, ki ga misli posaditi s krompirjem, 20 stotov krompirja, odnosno 150 kg fižola za vsak ha.

Dediščina po prevžitarju. S. T. S. Prevzemnik posestva je imel izplačati prevžitarju večjo vsoto denarja. Ta je pa umrl, predno mu je prevzemnik dolžno vsoto v celoti izplačal. Vprašate, ali imajo sedaj prevžitarjevi sorodniki pravico do denarja, ki ga je bil prevzemnik ostal dolžan prevžitarju. - Prevzemnikov dolg napram prevžitarju, spada v prevžitarjevo zapuščino, ki jo podedujejo prevžitarjevi dediči. Če prevžitar ni napravil veljavne oporoke, bodo kot zakoniti dediči podedovali zapuščino prevžitarjevi otroci, odnosno če teh ni, vnuki itd.

Previdnost pri nakupu obremenjenega zemljišča. R. V. P. Cetudi ste kupili samo del zemljišča, ki je obremenjen z dolgovi, vam svetujemo, da izposlujete od upnikov dovoljenje za bremen prosti odpis. Drugače ostane vknjižba tudi na onem delu zemljišča, ki se bo prepisalo na vas in ni izključeno, da bodo upniki nekoč tudi vas terjali.

Prijava plačil za uvoženo blago iz Italije. Ker se mora za vse blago, ki se uvozi iz operacijskega ozemlja »Jadransko primorje« in iz drugih italijanskih pokrajin v Ljubljansko pokrajino položiti protivrednost pri Hranilnici Ljubljanske pokrajine, so pozvani vsi uvozniki, ki so tako blago nabavili in plačali v celoti ali deloma že pred 30. avgustom t. l., pa ga še niso uvozili, da to plačilo prijavijo Hranilnici Ljubljanske pokrajine v roku pet dni. Na poznejše prijave se ne bo mogoče ozirati.

Zapustnikovi dolgovi. J. S. B. Če bo dolžnik umrl predno vam bo poravnal dolg, in bo zapustil kaj premoženja, prijavite svojo terjatev zapuščin-skemu sodišču. Vaša terjatev se bo nato poravnala iz zapuščinske imovine. Če pa ne bo ničesar zapustil, boste terjatev izgubili. Sorodniki namreč niso dolžni poravnati njegovega dolga, razen seveda, če so zanj jamčili kot poroki.

Nadaljevanje obrti po obrtnikovi smrti. C. I. T. Po predpisih obrtnega zakona sme po smrti imetnika obrti na osnovi prejšnje pooblastitve ali dovolitve, nadaljevati obrt vdova, ki je ob smrti imetnika obrti imela pravico do vzdrževanja in mladostni otroci, ki imajo pravico dedovati. Ta pravica pripada vdovi do zopetne omočitve, otrokom pa do polnoletnosti. Glede podrobnih pogojev se pa obrnite na domače okrajno glavarstvo.

nosači prestrašeno spogledali, odložili tovore in odhajali. Belec je prosil misijonarja za posredovanje, toda črni se niso dali pregovoriti. Govorili so misijonarju: »Ta belec je hudoben; ali nisi slišal, kako je žalil Boga? Če gremo z njim, se nam še kaj hudega primeri...« in vsi so ga zapustili.

Ali bi se ne bilo od teh divjakov mogoče nič naučiti?

57

Robinzonove ZGODBE

»Zelo sem vesel, če je to res, kar trdite. S tem ste prevzeli vse dolžnosti zakonskih mož in še toliko bolj družinskih očetov. Družba ima svoje pravice in nalaga nekatere dolžnosti zaradi splošnega reda in v korist potomstva. Zato zahteva, da se zakonska zveza sklene pred za pooblaščenim uradnikom in pričami. Kdor tega ne stori, odkoduje nedolžna bitja, ki so kri njegove krvi. Na ta način so tudi stvarovane koristi posameznega zakonca v primeru smrti ali v drugih primerih. Ali ste kaj mislili na to?»

»Gospod gubernar,« je pomizno dejal Atkins, »dobo veste, da na otoku ni bilo nobenega pastolja in nobenega sotarja.«

»Kaj je. A zdaj imamo tukaj duhovnika.«

»A ta je katoliški.«

»To nič ne de. Znano vam je, da naši zakoni dajejo vsakemu duhovniku, po naj pripada kateri koli veroizpovedi, da veljavno sklepa zakonske zveze. Pojdite po svoje žene in jih privedite semkaj. Želim, da bi v naši navzočnosti zvedele, kaj nameravamo storiti, kajti prepričan sem, da jim vi niste nikdar tega omenili.«

Vsi trije so se oddaljili in kmalu potem smo zagledali karavano, ki se je bližala koči. Ko pa so nas ženske zagledale, so zakričale in začele bežati z malčki v naročju. Može so stekli za njimi in minila je skoraj ena ura, preden jim je uspelo, da so dopovedali svojim temnopoltim družicam, da nimamo nikakega poštenega po njihovem mesu niti po mesu njihovih malčkov. Dve sta končno le prišli, polni nezaupanja. Tretjo je moral njen mož skoraj neeti. Zgrudila se je pred nami na tla in nas gledala s prestrašenimi očmi, kakor da bi jo hoteli kar požreti. Da jih pomirim, sem poslal enega izmed spremljavalcev v trdnjavo po nekaj jedi, kakršnih še niso nikdar poskusile. Postregel sem z njimi tudi otrokom, ki so se kmalu sprizajenili z menoj. Najstarejši med njimi, lep šestleten deček, Atkinsov sin, mi je kmalu zlezel na kolena. Smejal se je, me božal po bradi in neprestano »tebljal. Seveda ga nisem razumel. Spomnil sem se tedaj na Jezusa, ki je imel tako rad otroke.

Bil sem zelo ginjen. Ker sem bil prepričan, da bo duhovnik hotel otroke krstiti, sem sklenil, da bom za hotra malemu Atkinsovemu kodroglavčku. Tudi najmlajši otrok je bil Atkinsov. Ostala dva sta imela vsak po enega.

Ko so ženske spoznale, da jih ne nameravamo pojediti, ampak da so same jedle — pa še kako dobro — so se umirile. Tudi njim so se obrzali razjasnili. S pomočjo njihovih soprogov sem jim povedal, kaj nameravam storiti in zakaj. Atkins jim je vse pojasnil v slabi angleščini, mešani z be-

sedami tujega jezika. Ženske so se smehljale in pritrjevale, češ da vse razumejo in da so zadovoljne. Po končanem razgovoru so padle predme ne obraz in mi poljubljale noge.

Ker so bile skoraj gole in so bile oblečene samo v kratka krilca, sem jim obljubil, da jim bom poslal vsaki lepo obleko, ki jim bo segala od ramen do tal. Bile so nad tem bolj presenečene kot vesele. S kretjami in besedami, ki so bile zame neumljive, so izražale svoje zadovoljstvo. Je bila mar to ženska nečimurnost? Že mogoče. Kajti ženska je žensko, naj živi v vročem pasu ali na severnem tečaju. Vendar pa sem opazil, da sem ugodil še drugemu, boljemu čustvu, namreč sramežljivosti. Da, čut sramežljivosti, ki pri omikanjih ženskah nemalokrat izgine, medtem ko je med divjakinjami zelo živ.

Ko sem se vrnil v trdnjavo, sem poklical krojača in mu naročil, naj takoj naredi tri halje iz belega platna in tri iz grobega ter deset majhnih haljic različne velikosti. Otroške haljice naj bi bile obrobjene okrog vratu in na rokavih z rdečim trakom.

Pezneje sem poklical duhovnika, da se pogovoriva o vsem potrebnem. Povedal sem mu vse, kar sem ukrenil in ga prosil, da bi poročil vse tri pare.

Nekoliko je pomisljal, nato pa je dejal:

»Ko je Jezus živel, je delil dobrote vsem in se ni oziral na to, če so bili Judje, Samaritani ali celo pogani. Ker gre za nenavadne okoliščine, bom tudi jaz storil isto. Blagoslovil bom zakonsko zvezo vaših rojakov. Čeprav njihova zveza ni bila uradno potrjena, jo priznavam tudi jaz, kajti pisano je, da človek ne sme razdružiti tega, kar je Bog združil. Stavim samo eno pogoj, da namreč ženske sprejmejo krščansko vero. Mislite, da so jih njihovi možje poučili o Kristusovem nauku?»

»Ne vem. Zdi se mi pa, da ne. Brez dvoma vam je znano, da so mornarji sicer polni vraž, a o pravi veri imajo le malo pojma. Kar se pa teh treh tiče, brez dvoma niste pozabili, kakšni ljudje so bili... Na vsak način jih bom vprašal.«

Povabil sem v trdnjavo Atkinsa, ki je prej bil najzlobnejši, zdaj pa najbolj razumen in vdan. Žal sva z duhovnikom morala ugotoviti, da se že leta in leta ni zmenil niti za vero, niti za Boga. Prav tako je bilo z njegovima tovarišema. Zato tudi z ženskami niso nikdar govorili o veri, čeprav so te vsaj slutile, da biva neko višje bitje. Sonce, mesec, blisk in vsak nenavaden naravni pojav jim je odpiral bivanje nekega nedaravnega in skrivnostnega bitja. Njihovi možje pa se za to niso zmenili.

Med razgovorom je Atkins prešel na svoje prejšnje življenje in pridal: »Imel sem svetniško mater, ki me je vzgleda v krščanski veri. Žal sem jo prezgodaj izgubil. Oče mi je bil čudovit zgled skromnega, a potrpežnega življenja. Jaz pa sem ga umoril!«

Duhovnik je ob teh besedah strepetal in vzkliknil:

»Umorili ste svojega očeta?»

Pomiril sem ga, češ, da je to samo način izražanja. Ko sem potem povzval Atkinsa, naj pojasni svoje besede, je ta dejal:

»Umoril sem ga s svojo neavaležnostjo in s tem, da sem omadeževal njegovo čast s svojim zločinskim življenjem. Če samo pomislim na vse, kar sem zagrešil, mi vest ne da več miru in zdi se mi, da v kratki dobi življenja, ki mi je še določena, ne bom mogel vsega zadostiti.«

Duhovnik pa ga je pomiril, češ, da je božje usmiljenje neskončno in da je dovolj, če se grešnik iskreno keša in jima trdno volje storiti toliko dobrega, kolikor mu je le mogoče. Zdi se mu nudi priložka, da stori veliko dobro delo s tem, da pouči svojo ženo in obe ostali divjakinji o krščanski veri, da bodo pripravljene sprejeti krst skupaj z njihovimi otroki. Ti novi kristjani bodo živa molitev, ki bo izprosilaj njemu in tovarišema odpuščanja.

Atkins je med pripovedovanjem srčno in žalostno gledal pred se. Po duhovnikovih tolažilnih besedah pa se mu je obraz razjasnil.

»Mi bo Gospod res odpustil?« je vprašal.

»Mar ni Kristus umrl za nas na križu?« mu je odvrnil duhovnik.

Atkins je izjavil, da je pripravljen storiti vse, kar je potrebno. Duhovnik mu je naročil, naj začne nemudoma poučevati najprej svojo ženo o Bogu, Stvarniku nebes in zemlje, o neumnosti duše, o božji pravičnosti, o Odršeniku in drugo. Njegova žena pa naj potem pouči obe tovarišici. Duhovnik je Atkinsu pojasnil vsak dan, o čem naj pouči svojo ženo in ta mu je moral vedno poročati o uspehih.

V nepokvarjeni duši divjakinje so se verske resnice kmalu ukoreninile. Bila je tako navdušena in tako goreča, da je začela poučevati svoji tovarišici še preden ji je mož to naročil! Ti dve sta prosili svoje možje, da bi jim tudi oni pripovedovali o dobrem Bogu in da bi jima dovolili, da bi prisostvovali verskemu pouku, ki ga je Atkins dajal svoji ženi. Ker sta bila oba možakarja v verskih stvareh vse prej kot dobro podkovana, so se vsi štirje pridruživši Atkinsovi ženi pri pouku.

Tako se je razbojnik spremenil v veroučitelja! Kdo bi si bil mogel misliti kaj takega!

Duhovnik je prihajal od časa do časa k Atkinsu, da mu da novega poguma in navodil za poučevanje. Nekega dne sva se sprehajala in se pogovarjala o tem, kako bi pustila na otoku vsaj nekaj znakov vere. Ko sva prišla v bližino Atkinsove hiše, me je duhovnik prosil, naj ga počakam, da skoči za trenutek h gospodarju. Počakal sem ga v venci nekega drevesa. Nekaj trenutkov pozneje se je zopet prikazal in mi namignil, naj grem k njemu. Obenem pa je položil prst na ustnice, češ, da naj molčim. Odvedel me je za hišo, kjer sem zagledal Atkinsa in njegovo ženo, ki sta klečala in molila. Kako ginljivo prizori! Upornik in divjakinja v molitvi!

Medtem ko je Atkins poučeval žensko v svoji naselbini, je duhovnik začel poučevati Alema, ker mu je bilo precej lahko, ker se je Alema za dobro naučila španščine.

Istočasno so se pričele priprave za slovesnost. Določil sem za kraj obredov dvorišče trdnjave. Na enem koncu sem dal zgraditi majhno kapelico in v njej oltar, na katerega smo postavili samo preprost križ. Vse delo je vodil duhovnik sam.

Jaz sem se zadovoljil z zunanjo okrasitvijo kapelice in vsega prostora. Dal sem postaviti celo vrsto lončenih posod z cvetlicami... Kje sem dobil posode? Saj se gotovo še spominjate, da sem postal lončar in da sem bil v tej umetnosti že kar spreten. Kar se tiče cvetlic, jih je bilo na otoku vse polno. Poleg tega pa sem prinesel iz Anglije precej semen. Tudi te cvetlice so že zrastle in vzcvetele. Ukazal sem podreti del okopov in narediti prehod. Od tu je vodila skoraj pol milje dolga in precej široka cesta skozi gozd. Ob cesti sem dal postaviti slavoloke, okrašene s cvetjem in zelenjem. Počel s konca ceste proti trdnjavi je bil naravnost očarljiv. Posebno kapelica je bila kar čudovita. Med slavoloke smo razgledali jedra in tako pripravili odlične tribune, kjer bi udeleženci bili varni pred pekočimi sončnimi žarki. Določil sem častno stražo dvajsetih mož s puškami in prav toliko s sulicami. Ti naj bi stali ob oltarju, na vsaki strani po šest, oni pa znanj okopov, prav tako na vsaki strani po šest. Vse je bilo tako čudovito urejeno, da bi se vaško žegnanje niti primerjati ne dalo s tem. Hočete tudi zvon? Tudi ta ni manjkal. Ladijski zvon smo obesili na drevo poleg kapelice.

Ob zori je zadonel zvon in veselo pel celi dve uri: din-don, din-don, din-don...

Nikdar v življenju nisem tako užival vznjenja kot zdaj, ko je prvič zadonel zvon na tem otoku in klical naseljence; da počastijo Stvarnika. Ko je zvon umolknil, so zadoneli topovi, puške in šamokresi.

»Za glasom iz nebes pribaja glas z zemlje,« je dejal duhovnik, ki je bil kar ves iz sebe od veselja.

Dve uri pozneje se je zopet oglašil zvon. Častna straža s puškami in sulicami se je postavila na svoja mesta. Tudi vsi ostali smo odšli na določena mesta; duhovnik je stal pred oltarjem.

Ko je bilo vse urejeno, so strelci dobili dogovorjeni znak in ustrelili vsi skupaj v zrak, da je odmevalo od gora.

Zagledal sem Atkinsa in njegovo ženo, ki sta klečala in molila.

Križem sveta

Rastline, ki jih ne smeš saditi skupaj

Nauk o rastlinskem življenju pravi: Izkušnje so pokazale, da ne smeš saditi v neposredni bližini repe, cvetača, čebule in drobnjaka, posebno ne today, če gojiš te rastline zaradi semena. Te rastline, se namreč medsebojno oplemenjujejo in če rastejo v bližini, nastanejo iz njihovih semen izrodki.

Indijsko sveto mesto

Kar pomeni za katoličane Rim in kar pomeni za mohamedance Meka, to pomeni mesto Benares za Indijce. Indijci ni sveto le mesto Benares samo po sebi, temveč mu je sveto tudi kameno tega mesta in tudi prah, ki leži po mestu. Kdorkoli umrje v tem mestu, pa čeprav ni indijske vere, se vseeno takoj preseli v indijski paradiz. V mestu je dva tisoč templjev in sedem tisoč kapelic. V tem mestu je tudi polno malikov, pravijo, da jih je že petsto tisoč. Skozí mesto teče sveta reka Ganges, ki kar mrgoli kopalcev kakor mrgole vse ceste od brezštevlnih množic ljudi. Med ljudmi pa slopa počasi govedo, se podijo opice in vreščete plezajo po biah in drevju ter po ljudeh. Vsepovsod se sliši kričanje, vrčanje in cvilenje, da se ti zdi, kakor bi zašel v norišnico.

Znal si je pomagati

Zbiralec avtogramov (lastnoročnih podpisov odličnih osebnosti), ki je bil dober prijatelj ravnatelja petrograjske opere, je imel samo eno željo: dobiti podpis Petra Čajkovskega, ki je njegovi zbirki še manjkal. Čajkovsky pa za take roči ni imel razumevanja. Nekega dne pa je ravnatelj opere dejal, da bo dobil zaželeno. Naslednji dan je bilo v časopisu naznanilo: »Evgen Onjegin, glasba od Rimskij-Korzakova. Samo par ur je preteklo po izidu časopisa, in že je dobil ravnatelj opere od Čajkovskega divje pismo, v katerem ga vprašuje, če ne ve, da je on (Čajkovsky) skomponiral »Evgena Onjeginac. Pismo je bilo seveda lastnoročno podpisano in tako je dobil omenjeni zbiralec avtogram Čajkovskega.

Kitajske posebnosti

Navad in običajev, kakršne imajo na Kitajskem, menda res ni nikjer drugod. Naj navedemo le nekatere:

Kitajec sme nositi brado šele tedaj, ko je dopolnil 45 let starosti.

Nihče ne sme praznovati svojega rojstnega dne, preden ni star 60 let. S to starostjo si tudi šele pridobi pravico sodločati v družinskih sporih.

Še danes imajo kitajski zdravniki v več krajih to navado, da k bolniku, kamor so poklicani, prinesejo s seboj človeka iz cumj ali iz kakke druge stvari. To navado so vpeljali zato, ker so kitajske ženske, pa tudi nekateri moški, od sile sramežljivi in ne marajo, da bi jih zdravniki preveč podobenno preiskovali. Bolnik tako lahko kar na omenjenem »modelu«
pokaže, kje ga kaj boli.

Kadar žena toži svojega moža zaradi nezvestobe, je še danes v nešteti kitajskih pokrajinah navada, da tega grešnika privedejo na kak javen prostor, ga zvežejo in toliko časa tepejo s palico, dokler njegova žena ne reče, da je dovolj.

Zanimiva so tudi imena posameznih kitajskih hotelov, restavracij, gostiln itd. Ti napisi pričajo, kakšni umetniki so Kitajci v dajanju teh naslovov in kako bogata je njihova domišljija. Med drugimi najdemo tam tudi te napise: »Hotel izpolnjenih željač, »Gostilna nebeškega izvora, »Pri blaženih sanjah, ali »Biser, ki razsvetljuje noč.

Dragocena nojeva koža

Nojevo perje je prineslo svojčas Južni Afriki ogromno dohodka, ko je bilo še velika moda v ženskem svetu. V zadnjih letih so v Južni Afriki postrelili blizu pol milijona nojev, toda ne zaradi perja, temveč zaradi kože. Pred vojno je stal funt nojevega perja 500 mark, danes velja komaj eno marko. Narasla je pa cena nojeve kože, ki jo prodajajo za 15 mark komad.

Celofan — sredstvo proti strupenim plinom

Nemški vojaški kemiki so ugotovili, da celofan ne propušta nobenega plina, ne strupenega ne kakšnega drugega. To svojstvo celofana ni bilo znano širši javnosti; nemška obramba proti zračnim napadom pa je to svojstvo celofana uvaževala v polni meri in je ukrenila vse potrebne korake. Dokazano je, da so živež in vse druge stvari, ki jih zavijemo v celofan-papir, zanesljivo varne pred vsakim strupenim plinom, in da je celofan sploh edino doslej znano sredstvo, ki ima to v današnjih časih tako pomembno svojstvo. Pri tem pa je važno tudi to, da je varovanje živeža pred strupenimi plini s pomočjo celofana tudi zelo poceni in je tako omogočeno tudi siromašnim slojem.

Tjulenji — reševalci

Ljudje, ki imajo opravka na morju, vedo, da so tjulenji zelo brihtne živali; lahko jih je marsikaj naučiti. Novo je sedaj to, da znajo biti tjulenji celo dragocena pomoč brodolomcem. Dvema norveškima ribičema je prišlo na misel, poizkusiti sledeče: vzela sta nekaj tjulenjev v ladjo in jima ukazala, naj v določenem trenutku skočita v vodo in prineseta konec neke vrvi na določeno mesto. To se je odločilno posrečilo. Na Norveškem imajo zdaj že postajo za reševanje brodolomcev z večjim številom v ta namen izučeni tjulenjev. Če se kaka ladja poneseči ali ob nevihtni udari ob skalo ob vohodu v fjord, skočijo tulenji v vodo in hitro plavajo k ponesečeni ladji. K ladji nesejo vrvi, privezano trdno na zemljo na obali. Moštvo na ladji dobi po tej vrvi tudi jekleno sidro, vrvi napno med obalo in ladjo, moštvo pa se drug za drugim spušta k obrežju. Pravijo, da se je poskus take rešitve že večkrat dobro obnesel.

Iz zgodovine stenografije

Tiro je moral biti zelo izobražen mož. Sestavljal je latinsko slovnico in konverzacijski leksikon. Ko se je Cicero v letih 63 in 62 pr. Kri. pripravil za borbo v rimskem senatu proti Katilini, znani so iz te borbe njegovi govori. »Quousque tandem«
(»Kako dolgo še), je naročil svojemu tajniku Tiro, da bi te govore pisal. Z navadno pisavo je bilo to nemogoče. Zato je Tiro iznašel neke okrajšave in znake za posamezne besede. Tako je nastala prva stenografija. Kmalu se je ta okrajšana pisava uporabljala tudi v uradih in trgovinah. Celo na spomenikih je najti stenografsko pisavo, to bi pa pomenilo, da so tam pokopali kakšnega pisarja stenopisja. Karel Veliki se ni preveč navdušil za stenografijo. Šele v 16. stol. je stenografija prodrla. Tiskarnarji so namreč pošiljali v gledališče stenopisce, ki so pisali drame, da so jih potem mogli izdati. V Nemčiji je leta 1831 Ksaver Gabelberger znašel nov sestav, ki je najbolj razširjen na svetu. Danes si brez stenografije poslovni svet ne moremo misliti, vedno bolj je cenjena, vedno bolj je uporabljajo.

Sokolji otok

v Tišem oceanu ima zanimivo zgodovino. L. 1877 se je prvič dvignil iz morja in osem let pozneje je dosegel 80 m nad morsko gladino. Potem se je pričel počasi pogrezati in leta 1895 je molel le še 13 m iz morja. Malo pozneje je bilo na morju opaziti komaj neznatno sled o otoku. Leta 1913 je otok popolnoma izginil in ladje so mirno plule preko mesta, kjer se je nekoč dvigal Sokolji otok. Toda v oktobru 1927 se je otok ponovno dvignil iz vode in celo višje kot kdaj poprej. Dosegel je višino 125 m. Tako je ostalo nekoliko let, potem pa se je pričel otok počasi pogrezati in izgleda, da bo v doglednem času zopet popolnoma izginil.

Naročajte, širite in čitajte najboljši tednik Domoljub!

Križanka št. 36

1	2	3	4	5	6	7	8
9			10			11	
12		13				14	15
	16						17
18			19		20	21	
22		23				24	25
	26						27
28			29			30	31
32		33					34
35		36	37			38	
39					40		

Vodoravno: 1. oblika pomožnega glagola, 3. branilec domovine, 7. veznik, 9. roditelj, 10. nočno zabavišče, 11. nekateri, 12. japonska mera, 13. indijski voz za volovsko vprego, 15. pri-tok Urala, 16. del Ljubljane, 18. jadranski otok, 19. suženj, 21. doba, 22. oblika pesmi, 23. ne posedujem, 25. kratica za moško ime, 26. dračje, 28. tatarski poglavar, 29. japonski drag kamen, 30. kesanje, 32. medmet, 33. vihar, 34. kratica za lansko leto, 35. hrvaška reka, 37. darilo, 38. grška črka, 39. član izumrlega naroda, 40. temčnost.

Navpično: 1. planinsko drevo, 2. najbolj dragocen del obraza, 4. glasbilo, 5. ime in priimek planinskega pisatelja, 6. Jazonova ladja, 7. star veznik, 8. indijski ideal življenja, 13. močvirna rastlina, 14. rimski pozdrav, 16. umetniški izdelek, 17. ura (lat.), 19. ime umrlega slovenskega slikarja, 20. kočar, 23. reka v Maroku, 24. poljski cvet, 26. gospod (iz arabščine), 27. grška črka, 28. del voza, 31. ovijačka, 36. oblika osebnega zaimka, 38. kemični znak za erbij.

Rešitev križanke št. 35

Vodoravno: 1. nahrbtnik, 10. eto, 11. tok, 12. ono, 13. raja, 14. orel, 15. Oka, 16. kje, 18. ano, 18. da, 20. sredi, 22. in 23. tropine, 25. slep, 26. ptič, 28. Kač, 29. str., 31. osa, 32. as, 34. Arnon, 35. ad, 36. Lea, 38. kič, 39. ime, 40. Argo, 41. Gruz.

Navpično: 1. neroda, 2. ataka, 3. hoja, 4. rt, 5. božjepotnik, 6. T. K. (Tine Kos), 7. Nora, 8. Ineni, 9. kolona, 16. krop, 17. Edip, 20. sreča, 21. Anton, 23. tla, 24. eis, 25. skala, 27. čadež, 29. srk, 30. roč, 33. ser, 35. Amu, 37. Ag, 39. Ir.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Šivalni stroj

a pokrovom, prav dober tudi za šivilje, moško kolo in gojzerico, zelo lepe, in apalnico — tudi posamezne kose — prodam ali zamenjam. — Vse predvojno blago, Florjan-ska ul. 10/11.

Prodajam

lepe male prašičke, ali zamenjam za repo, peso, korenje ali slamo. Ljubljana, Lončarska steza 10.

OGLAŠUJ
v DOMOLJUBU

Herausgeber — Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak, Prof. I. R., profesor v pok. — Schriftleiter — Urednik: France Kremžar, Journalist, časnikar. Für »Ljudska tiskarna« — Za »Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič, Direktor, ravnatelj. — Alle in Laibach — Val v Ljubljani. »Domoljub« stane 24 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročilno, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave štey. 23-61 do 23-65.